

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **T. B.**, bývajúceho v B., zastúpený Advokátskou kanceláriou JUDr. R. B., s.r.o., N., proti žalovanej **S., s.r.o.**, so sídlom v B., IČO: X., **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 12 C 21/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. júna 2009, sp. zn. 6 Co 237/2008 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava V z 22. novembra 2007 č.k. 12 C 21/2007-61 a dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Bratislava V z 1. júla 2008 č.k. 12 C 21/2007- 118, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. júna 2009 sp. zn. 6 Co 237/2008:

1/ vo výroku o odmietnutí odvolania žalobcu,

2/ vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa o náhrade trov prvostupňového konania, ako aj vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania.

V rozsahu zrušenia vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 22. novembra 2007 č.k. 12 C 21/2007-61: 1/ uložil žalovanej povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku tak, že v denníku P. na strane X. a na rovnakom mieste, ako bol uverejnený článok "T." z X. v čísle X. uverejní nasledovný text pod názvom "Ospravedlnenie sochárovi T. B.": "V našom denníku dňa X. v čísle X na strane X v článku pod názvom "T." s podtitulkom

"Sochár B. leží v nemocnici", sme informovali o vážnom zdravotnom stave sochára T. B. spolu s jeho vyobrazením na fotografii, na ktorej leží vo vážnom zdravotnom stave v nemocnici. Keďže predmetný článok a fotografia vznikli bez súhlasu a autorizácie T. B., prípadne jeho blízkych príbuzných, týmto sa T. B. ospravedľujeme. Povinnosť ospravedlniť sa bola uložená rozsudkom v konaní pred okresným súdom", 2/ žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 100 000 Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a 3/ žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Vykonaným dokazovaním zistil, že X. denník P. na strane X. uverejnil článok s titulkom "T." s podtitulkom "Sochár B. leží v nemocnici". Žalobu čo do základu považoval za dôvodnú, keď nepravdivé tvrdenia uvedené v článku a predovšetkým jeho nadpis mohli vzhľadom na zdravotný stav žalobcu ohroziť jeho psychomorálnu ale aj telesnú jednotu. Tento sa preto oprávnene domáhal primeraného zadosťučinenia – satisfakcie, odstránenia následkov neoprávneného zásahu ospravedlnením, a teda výslovným odvolaním zásahu rovnakým spôsobom ako k zásahu prišlo. Preto žalovanú zaviazal na zverejnenie ospravedlnení žalobcovi tak, ako je uvedené vo výroku. Návrh v časti ospravedlnenia týkajúceho sa tvrdenia, že redaktori porušili zákaz vstupu na jednotku intenzívnej starostlivosti, kde bol žalobca hospitalizovaný, zamietol z dôvodu, že nebolo zistené, že by takýto zákaz redaktori porušili. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy prihliadol na čiastočnú úspešnosť žalobcu v základe predmetu konania, k spôsobu a okolnostiam, za ktorých došlo k uverejneniu článku a získaniu fotografie žalobcu, a na to, že zásah do osobnostných práv žalobcu bol vykonaný v hromadnom informačnom prostriedku, a mal teda širokú publicitu, dospel k záveru, že zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia nepostačuje. Preto žalobcovi priznal aj náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 Sk, ktorú považoval za primeranú okolnostiam prípadu a vo zvyšku žalobu v časti náhrady nemajetkovej ujmy zamietol. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. vychádzajúc z toho, že žalobca mal v konaní čiastočný úspech.

Okresný súd Bratislava V doplniacím rozsudkom z 1. júla 2008 č.k. 12 C 21/2007-118 žalobu vo zvyšku zamietol.

Na odvolanie žalobcu a žalovaného Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25. júna 2009 sp. zn. 6 Co 237/2008-134 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil; odvolanie žalobcu odmietol a žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania 631,57 €. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca napadol odvolaním rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku

o náhrade nemajetkovej ujmy a o trovách prvostupňového konania; žalovaný napadol odvolaním rozsudok súdu prvého stupňa v jeho vyhovujúcej časti. Vychádzal z toho, že doplniaci rozsudok súdu prvého stupňa z 1. júla 2008 č.k. 12 C 21/2007-118 o zamietnutí žaloby v zostávajúcej časti žiaden z účastníkov nenapadol odvolaním, ak žalobca podal odvolanie proti pôvodnému rozsudku súdu prvého stupňa (pred jeho doplnením) odvolaním napadol výrok, ktorým mu nebola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy prevyšujúca 100 000 Sk, napadol neexistujúci výrok rozsudku súdu prvého stupňa, jeho odvolanie preto podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Ďalej uzavrel, že uverejnením predmetného článku a fotografie žalobcu došlo k zásahu do jeho práva na ochranu súkromného života, ktoré je súčasťou práva na ochranu osobnosti. K zásahu došlo za mimoriadne ťažkej situácie pre žalobcu, ktorý bol ťažko chorý a bol hospitalizovaný na jednotke intenzívnej starostlivosti. Žalovaná v konaní nepreukázala, že by jej žalobca dal súhlas na uverejnenie predmetného článku a fotografie, čo vyplýva z výsledkov dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa. I keď má žalovaná pravdu v tom, že žiadna právna norma jej nezakazuje uverejniť rozhovor s nejakou osobou bez jej autorizácie, ale na druhej strane skutočnosť tvoriace obsah súkromného života nie je možné uverejňovať bez súhlasu dotknutej osoby s výnimkou, že by išlo o verejne činnú osobnosť politického života. Žalobca politickú činnosť nevykonáva. Súd prvého stupňa správne rozhodol, keď žalovanej uložil povinnosť poskytnúť žalobcovi morálnu satisfakciu vo forme ospravedlnenia v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na okolnosti prípadu nepovažoval morálnu satisfakciu za postačujúcu a preto za primeranú a odôvodnenú považoval priznanú nemajetkovú ujmu 100 000 Sk v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p., v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi priznal ich náhradu vo výške 631,57 €.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu žalobcu podal proti rozsudku odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku dotýkajúceho sa trov prvostupňového konania v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa o náhrade trov konania a proti výroku o odmietnutí žalobcovho odvolania mimoriadne dovolanie. Navrhol rozhodnutia v napadnutej časti zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že v konaní pred odvolacím súdom bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 234f ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.) a rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). K odňatiu možnosti

žalobcu konať pred súdom malo dojsť postupom odvolacieho súdu, ktorý odmietol odvolanie žalobcu zo 7. februára 2008 podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p., vychádzajúc z nesprávneho záveru, že odvolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Odvolanie žalobcu smerovalo aj proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa z 22. novembra 2007 č.k. 12 C 21/2007-61 o náhrade trov konania. Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o trovách konania je odvolanie v zásade prípustné a v danom prípade je evidentné, že nejde o neexistujúci výrok rozhodnutia súdu prvého stupňa. Odmietnutím odvolania bez jeho vecného prerokovania odvolací súd odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom (§ 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. Súd prvého stupňa čo do právneho základu žalobcovmu návrhu vyhovel, keď zaviazal žalovanú ospravedlniť sa za neoprávnený zásah do jeho osobnosti a zároveň mu priznal právo na zaplatenie nemajetkovej ujmy (100 000 Sk), nad túto výšku priznanej nemajetkovej ujmy návrh zamietol. V súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania súdy nesprávne vychádzali zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 142 ods. 2 O.s.p.), keď správne mali priznať náhradu trov konania procesne úspešnému účastníkovi v zmysle § 142 ods. 3 O.s.p. Aplikáciou ustanovenia § 142 ods. 2 O.s.p. namiesto ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. obidva súdy (prvostupňový i odvolací) vec nesprávne právne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobca a žalovaná sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

I v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky je dovolací súd viazaný rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.). Obligatórne sa zaoberá len vadami konania uvedenými v § 237 O.s.p. a inými vadami, pokiaľ tieto mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní, v ktorom došlo k vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.). Pri skúmaní, či konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, nie je postihnuté niektorou z vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p., sa dovolací súd osobitne zamerá na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolaťa, že v prejednávanej veci žalobcovi bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za takýto postup, odnímajúci účastníkovi konania možnosť pred súdom konať a zakladajúci prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia, treba považovať aj odmietnutie odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p. v prípade, že podmienky preň neboli splnené, nakoľko odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (R 23/1994). Najvyšší súd Slovenskej republiky za dôvod zakladajúci vadu tejto povahy považuje aj procesný postup odvolacieho súdu, v rámci ktorého dôjde k odmietnutiu odvolania pre jeho neprípustnosť – smerujúceho voči rozhodnutiu proti ktorému je odvolanie neprípustné v zmysle ustanovenia § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p., ak sa preukáže, že tento predpoklad nie je daný.

Základným procesným právom každého účastníka je, aby v prípadoch, keď to zákon výslovne nevyklučuje, podal proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa odvolanie (§ 201 O.s.p.). Právo domáhať sa preskúmania rozhodnutia nižšieho súdu vyšším je neoddeliteľnou časťou práva na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, publikovaného pod č. 209/1992 Zb. a čl. 36 ods. 1 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd).

Možnosť podania odvolania je vylúčená v taxatívne uvedených prípadoch (§ 202 ods.1 až 4 O.s.p.). Medzi tieto prípady však nepatrí rozhodnutie súdu prvého stupňa (vrátane výroku o náhrade trov prvostupňového konania) vydané v tomto konaní. Dovolací súd sa preto stotožňuje s názorom v mimoriadnom dovolaní, že zákon (O.s.p.) nevyklučuje podanie odvolania proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa vrátane výroku o náhrade trov konania.

Z obsahu žalobcovho odvolania z 1. februára 2008 (č.l. 75 až 78 spisu) vyplýva, že ním bol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa. Pokiaľ odvolací súd v tejto procesnej situácii odmietol odvolanie žalobcu podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako neprípustné a súčasne potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania, rozhodol nesprávne a žalobcovi týmto postupom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Záver odvolacieho súdu o napadnutí „neexistujúceho“ výroku rozsudku súdu prvého stupňa (v časti nepriznanej nemajetkovej ujmy) neobstojí v takom prípade, v ktorom došlo k jeho doplneniu skôr ako o odvolaní účastníka rozhodoval odvolací súd, i keď odvolanie bolo podané pred doplnením rozhodnutia. Zákon nevylučuje, aby rozsahom odvolania nemohli byť dotknuté také nesprávnosti alebo vady, ktoré sú zrejmé už zo samotného obsahu odôvodnenia rozhodnutia. Dovolací súd dáva do pozornosti, že súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia konkretizoval, v akom rozsahu a z akých dôvodov žalobu zamietol. V mimoriadnom dovolaní sa teda dôvodne napáda rozhodnutie odvolacieho súdu z dôvodu, že v jeho konaní došlo k vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Výskyt niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. je vždy zo zákona dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, vydanému v konaní postihnutom touto vadou. Zároveň je tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku o odmietnutí odvolania smerujúceho proti rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj vo výroku, ktorým došlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvého stupňa o náhrade trov prvostupňového konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.).

V súlade s praxou rozhodovania v konaní o dovolaní sa dovolací súd v predmetnom konaní o mimoriadnom dovolaní obmedzil len na konštatovanie, že došlo k procesnej vade v zmysle § 243f písm. b/ O.s.p., v dôsledku čoho už nemal právnu možnosť skúmať, či mimoriadnym dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa vo vzťahu k náhrade trov konania spočíva na (ne)správnom právnom posúdení veci (§ 243f písm. c/ O.s.p.). Posúdeniu preto nepodrobil správnosť riešenia otázky náhrady trov konania. V zmysle § 212 ods. 2 písm. b/ O.s.p. v spojení s § 243e O.s.p. zrušil aj súvisiaci výrok o náhrade trov odvolacieho konania.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 13. septembra 2010

JUDr. Vladimír M a g u r a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková